

برای درمان بیماری‌های مغفصل از ریشه گزنه استفاده می‌شود و به‌طور کلی جای گزنه هم دارای خاصیت ضدالتهابی است که به‌درمان برخی بیماری‌های پوستی مانند آگزما کمک می‌کنند. همچنین دمنوش گزنه موجب تقویت سیستم ایمنی می‌شود و برای درمان آلرژی مؤثر و مفید است. می‌توانید از دمنوش گزنه به‌عنوان دهن‌شویه هم استفاده کنید.

خار مریم یک گیاه دارویی است که در طب سنتی و مدرن مورد استفاده قرار می‌گیرد. این گیاه خواصی متعددی از جمله حمایت از سلامت کبد، کاهش التهابات، مقابله‌ای با علائم دیابت و حتی کمک به سلامت قلب و عروق دارد. این گیاه به‌طور معمول در قالب عصاره یا کپسول مصرف می‌شود و ممکن است به‌عنوان یک جزء از رژیم غذایی یا ترکیبات دارویی استفاده شود.

بومادران گیاهی است با طبیعت گرم که برای تقویت جریان خون از برگ و گل‌های آن استفاده می‌شود. همچنین برای درمان جراحات جزئی برگ این گیاه را مصرف می‌کنند. دمنوش این گیاه هم برای مبارزه با ویروس سرماخوردگی توصیه می‌شود. از خواص دیگر این گیاه رفع خستگی، ضدانگل، برطرف کردن دردهای استخوانی و دردهای روماتیسم است.

رزماری دارای ویتامین و مواد معدنی است که باعث تقویت و پشتیبانی بسیاری از عملکردهای بدن است. رزماری دارای کارنوزول و همچنین رزمارینیک است که خاصیت آنتی‌اکسیدانی به این گیاه می‌دهند که برای حفظ سلامت بدن بسیار مفید هستند. این گیاه را به‌عنوان جوشانده، چاشنی غذا و در بعضی مواقع به‌صورت موضعی برای تقویت پوست و مو استفاده می‌کنند.

همیشه‌های تندرستی

ویژه‌نامه تندرستی • ۱۴ مرداد ۱۴۰۳ • شماره ۱۸ • دوره جدید

از ظرفیت گیاهان دارویی استفاده نمی‌کنیم

نایب‌رئیس اتحادیه واردکنندگان دارو، با وجود تنوع کشت و ظرفیت بالا ۷۰ درصد نیاز دارویی کشور برای تولید فرآورده‌های گیاهی وارد می‌شود

گیاهان در تولید داروهای گیاهی، تولید مکرمل‌ها و حتی داروهای حیاتی و مهم از جمله ضد درد، ضد سرخه، ضد سرطان و درمان‌های قلبی جایگاه خوبی دارند؛ جایگاهی که البته از گذشته‌های دور در طب قدیم و سنتی هم وجود داشته و بخشی از اجزای گیاهان مثل بارهنگ، چهار تخمه، آویشن یا زعفران در قالب دمنوش، ضماد یا پماد برای درمان بیماران مورد استفاده قرار می‌گرفته است، اما مسئله اینجاست که درباره گیاهان با جنبه‌های درمانی هیچ متر و معیار مشخصی از میزان اثر بخشی‌شان برای مردم وجود ندارد و حتی سوء مصرف‌شان می‌تواند عوارض مریکباری برای مصرف‌کنندگان داشته باشد. به همین دلیل با وجود تمام خواص مثبت‌شان ضرورت دارد که آگاهانه مصرف شوند. بهترین شکل مصرف آنها هم فرآورده‌هایی است که با تأیید سازمان غذا و دارو و وزارت بهداشت راهی

بازار می‌شوند؛ چون مراحل آزمایشگاهی و استانداردسازی آنها به‌طور دقیق طی و میزان مصرف‌شان براساس شرایط افراد در برشورها گنجانده شده است. این نکاتی است که مجتبی پورپور، نایب‌رئیس اتحادیه واردکنندگان دارو و داروساز به همشهری می‌گوید و درباره روند تولید داروهای گیاهی در کشور و نقش این محصولات در نظام سلامت کشور به چند سؤال پاسخ می‌دهد.

ایران جزو کشورهای موفق در حوزه داروهای گیاهی است؟

در سنت ملی و چشم‌انداز حوزه سلامت و دارویی کشور، اولویت زیادی به داروهای طبیعی و گیاهی داده شده تا حدی که در جایگاه‌های پیشگیری و درمانی رتبه بالایی داشته باشند. وزارت بهداشت هم در این زمینه حمایت‌های لازم را دارد. اما این حوزه هنوز به چنین جایگاهی نرسیده و سهم زیادی از کل بازار دارویی کشور را ندارد. البته ایران جزو کشورهای ناموفق در تولید داروهای گیاهی نیست، اما پیشرفت چندانی هم نداشته است؛ چون به‌طور کلی صنعت دارویی کشور نیاز به تقویت دارد. این نکته را هم باید گفت که گیاهان دارویی به اندازه‌ای که در هدفگذاری مدنظر بوده موفق نبوده‌اند، اما در بازار دارویی، منجر به ایجاد تنوع و کسب رضایت نسبی مردم شده‌اند.

پوشش بیمه‌ای برای داروهای گیاهی

در بیشتر کشورهای توسعه‌یافته، طب سنتی در ابعاد مختلف تحت حمایت دولت قرار گرفته و سهم خوبی از تأمین سلامت مردم را در سیستم سلامت کشور برعهده دارد. طب سنتی چین ۴۰ درصد خدمات بهداشتی و درمانی را در این کشور برعهده دارد؛ پوشش بیمه‌ای هزینه درمان، دارو و خدمات طب سنتی در ژاپن، چین، کره و ویتنام به‌صورت کامل است و در کشورهای آلمان، استرالیا، نروژ، انگلستان، کانادا و آمریکا قسمتی از هزینه‌ها توسط سازمان‌های بیمه پرداخت می‌شود. در ایران هم تاکنون ۵۶ فرآورده دارویی سنتی تحت پوشش خدمات بیمه قرار گرفته‌اند.

نقش گیاهان دارویی در صنعت داروسازی ایران چیست؟

در حوزه گیاهانی که خاصیت درمانی دارند، ما با ۲ مقوله مواجه هستیم؛ گیاهان دارویی و داروهای گیاهی. مقوله اول یعنی گیاهی که بخشی یا کل آن خاصیت دارویی، درمانی یا پیشگیری دارد، اما داروی گیاهی یعنی یک فرمولاسیون مشخص در اشکال دارویی که ماده مؤثره آن از بخشی از گیاه گرفته شده و پس از آنالیز و استانداردسازی به فرم مؤثر دارویی تبدیل می‌شود. با وجود اینکه گیاهان دارویی برای تأمین مواد مؤثره داروها نقش دارند، اما نسبت به داروهای شیمیایی نقش آنها چندان بزرگ نیست.

چه میزان از تولید داروها گیاهان محقق می‌شود؟

نه‌تنها در ایران که در کل دنیا تولید داروهای با منشأ گیاهی در مقایسه با داروهای شیمیایی، بیولوژیک، بایوتک و... بسیار کم است، اما این مسئله تنها دربار داروهاست و زمانی که درباره فرآورده‌های مکمل صحبت می‌کنیم، نقش گیاهان در این محصولات سلامت‌محور بیشتر می‌شود و انواع متنوعی از داروهای گیاهی داریم که بیشتر در طب مکمل (ایرانی) مورد استفاده قرار می‌گیرند که باید تحت‌نظر متخصصان این حوزه باشند.

ایران جزو کشورهای با تنوع گیاهان دارویی است. آیا این ظرفیت به تولید داروهای بیشتر کمک کرده است؟

ایران در حوزه گیاهان دارویی و کشت آنها ظرفیت خوبی دارد اما حتی درباره بخشی از گیاهان که به شکل بومی در کشور وجود دارند یا مواد اولیه مورد نیاز داروی گیاهی ما بخش قابل‌توجهی را به شکل واردات تأمین می‌کنیم و این عدد چیزی حدود ۷۰ درصد نیاز این بخش است. این واردات در قالب عصاره، پودر خشک، ماده اولیه، پره میکس (میکس ترکیب گیاهی یا ترکیب پیش‌ساز دیگر) برای نیاز صنعت داروسازی صورت می‌گیرد و دلیلش این است که کشورهای صادرکننده روی تجهیزات و سیستم‌هایی پیشرفت کرده‌اند که منجر به استخراج محصول مناسب می‌شود. ما تکنولوژی روز و تکنیک‌های جداسازی بخش‌های مورد نیاز ماده مؤثره گیاه را در اختیار نداریم، از سوی دیگر بحث صرفه‌نسبت به مقیاس هم مطرح است، یعنی اگر سرمایه‌گذاری انجام نشود و محصول مورد نیاز را از کشورهای دیگر بخریم به صرفه‌تر خواهد شد. اما به‌طور کلی باید گفت که مشابه بسیاری از بخش‌های صنعتی دیگر در کشور، در این حوزه هم ما سرمایه‌گذاری اصولی و برنامه‌ریزی شده نداشته‌ایم تا شاهد توسعه گیاهی‌اش را وارد می‌کنند.

تولید داروهای گیاهی آلمانی با محصولات ایرانی

در برخی کشورها سهم داروها با منشأ گیاهی بیشتر از شیمیایی است. پیش از این اعلام شده بود که در کشوری مثل آلمان بالای ۵۰ درصد از داروها منشأ گیاهی دارند، اما در ایران این عدد چیزی حدود ۲۵ تا ۲۸ درصد است؛ آن هم در حالی که ایران زیستگاه بسیار خوبی برای گیاهان دارویی است و می‌توان با استفاده از این ظرفیت مواد اولیه‌ای با بهترین کیفیت ممکن را تولید کرد که ارزش افزوده بالایی هم خواهد داشت. نایب‌رئیس اتحادیه واردکنندگان دارو پیش از این در گفت‌وگو با رسانه‌ها اعلام کرده بود: «مواد اولیه بسیاری از داروهای با منشأ گیاهی که در آلمان تهیه می‌شود، ایرانی است. این مواد اولیه کیفیت بسیار بالایی دارد، اما برای آنکه ارزش افزوده مناسبی داشته باشد لازم است که سرمایه‌گذاری و استانداردهای بهتری را ایجاد کنیم.» محقق‌نشده و ایران همچنان بخش قابل‌توجهی از مواد اولیه داروهای گیاهی‌اش را وارد می‌کنند.

گیاهی داریم که مردم برای یک درمان خاص بتوانند به صورت مستقیم از آن استفاده کنند؟

در طب سنتی و قدیمی این مسئله وجود داشته و از برگ و ریشه گیاهان در قالب دمنوش‌ها یا جوشیده‌ها، ضماد یا پماد برای درمان استفاده می‌کردند. همین حالا هم برخی گیاهان مثل بارهنگ، چهار تخمه، آویشن، زعفران (مصرف مناسب) مورد استفاده مردم است، اما هیچ شاخص مشخصی وجود ندارد که چه میزان از آنها چه اثرات درمانی یا پیشگیرانه دارد. به‌طور کلی برای زندگی مدرن چنین چیزی جوابگو نیست؛ چون هیچ معیار و اندازه مشخصی برای آنها ایجاد نمی‌کند و حتی می‌تواند منجر به بروز آسیب هم شود، اما به هر صورت برخی اعتقاد دارند و استفاده می‌کنند.

برخی از این گیاهان در تولید داروهای مهم هم سه‌کار گرفته می‌شوند. در این باره هم توضیح می‌دهید؟

اینطور نیست که این گیاهان تنها منجر به تولید همین محصولات ساده شوند و برخی از آنها نقش بسیار مهم و حساسی در ترکیبات برخی داروها دارند؛ برخی مسکن‌ها از گیاه خشخاش گرفته شده و انواع داروهای ضد درد و ضد سرخه از آن تولید می‌شود یا گیاهی به نام

